

LUẬN THI THIẾT

QUYỂN 5

- Phần thứ tám: Nhân thi thiết trong Đối Pháp Đại Luận (Phần 2)

Hỏi: Vì sao người chưa lìa ái dục, khi chết gió bên trên thổi âm âm nhập vào trong thân, còn người đã lìa ái dục, khi chết không có gió bên trên thổi âm âm nhập vào thân?

Đáp: Người chưa lìa ái dục, khi chết thì tâm khởi sinh theo mê đắm bên ngoài, chạy nhanh, gió thổi khiến mắt mở ra, tâm trí biến khắp, gió ấy thổi mãi không ngừng. Thế nên nói gió bên trên thổi âm âm vào thân người ấy. Còn người lìa bỏ ái dục rồi, khi chết không sinh khởi tâm mê đắm bên ngoài, chạy nhanh, nên không có gió thổi, mắt cũng không mở nhắm, tâm cũng không biến khắp, nên gió ấy liền ngưng. Thế nên không có gió bên trên thổi âm âm nhập vào thân người ấy. Do nhân duyên đó nên có việc như thế.

Hỏi: Do đâu khi mạng người còn sống thì thân thể nhẹ nhàng lại mềm mại, nhưng khi thân mạng đã chết rồi thì thân thể cứng ngắc nặng nề lại không mềm mại?

Đáp: Khi thân xác chết thì các phần vị nằm bên ngoài, hai giới lửa và gió đều đã mất, thế nên thân thể nặng nề, cứng ngắc không mềm mại. Còn khi đang sống thì các phần vị ở khoảng giữa (trung tâm), hai giới lửa và nước còn chưa mất, thế nên thân thể nhẹ nhàng lại mềm mại. Vì nguyên do đó nên có việc như thế.

Hỏi: Do đâu mà khi người còn sống đang ở trên cõi đời thì ăn uống tiêu hóa, nhưng khi đã chết rồi thì đồ họ ăn uống không tiêu hóa?

Đáp: Khi người đang sống trên đời, thì các phần vị ở giữa trung tâm, các giới lửa - nước - gió đều chưa mất, do giới nước lưu động thấm nhuần, giới lửa thì nung nóng, giới gió thì vận động thúc đẩy, cho nên thức ăn đưa vào đều được tiêu hóa. Khi người ấy chết, thì phần vị đi ra bên ngoài, các giới lửa- nước- gió đều mất, nên thức ăn đưa vào thì nước không thấm nhuần, lửa không nung nóng, gió không vận động,

nên không thể tiêu hóa được những đồ họ ăn. Do nguyên nhân đó nên có việc như thế.

Hỏi: Do đâu khi người ta còn sống ở trên đời này, thì thân không có khí nhơ, nhưng khi đã chết rồi thì khí nhơ đầy ắp?

Đáp: Khi người còn đang sống trên đời thì các phần vị ở bên trong, hai giới lửa và gió không mất, đuổi theo giới nước mà được đầy tràn, thế nên thân ấy không có các thứ khí nhơ. Khi đã chết rồi thì phần vị ở bên ngoài, hai giới lửa và gió đều mất, không theo giới nước nữa mà vẫn đầy tràn, thế nên thân ấy liền có khí nhơ. Do nhân đó mà có sự việc như thế.

Hỏi: Do đâu khi người đang còn sống ở trên đời thở ra hít vào trao đổi cho nhau, nhưng khi chết rồi thì việc đó không còn như thế nữa?

Đáp: Khi người ta còn sống thì phải suy nghĩ để hiểu biết, cho nên phải nương vào tư tưởng, phải hít vào thở ra thay nhau, đến khi chết rồi không còn suy nghĩ nữa, thế nên có sự việc như thế.

Hỏi: Do đâu loài chim cú mèo thì đêm thấy mà ngày không thấy?

Đáp: Con người trong mắt của loài chim cú có dạng màu đỏ, đêm về không bị ngăn che, chỉ bị ngăn che lúc ban ngày, vì thế ban đêm thì thấy mà ban ngày không thấy.

Hỏi: Do đâu người ta thấy được ban ngày còn ban đêm lại không thấy?

Đáp: Vì con người trong mắt của người hình dạng màu đen, ban ngày không bị ngăn che, chỉ bị ngăn che vào ban đêm. Thế nên ban ngày thì thấy mà ban đêm không thấy.

Hỏi: Do đâu mà loài chó, ngựa, đêm thấy và ngày cũng thấy?

Đáp: Con người trong mắt của loài chó và ngựa có màu vàng nên đêm ngày đều không ngại, thế nên đều thấy cả ngày lẫn đêm.

Hỏi: Vì sao cá thấy được trong nước mà lên cạn thì không thấy được?

Đáp: Vì con người trong mắt của loài cá bị ghèn và nước mắt che lấp nên ở trong nước thì không bị trở ngại, khi lên bờ mới bị ngăn che, cho nên ở trong nước thì thấy, lên trên bờ thì không thấy.

Hỏi: Do đâu mà hai mắt của con người ở trong nước thì bị trở ngại mà lên bờ thì không?

Đáp: Vì con người trong mắt của con người do bọt nước tạo nên, do đó trên cạn thì không bị trở ngại, chỉ trở ngại khi ở trong nước.

Hỏi: Do đâu mà loài rùa, tôm, cua, ếch, nhái, đỉa nước... trong

nước hay trên cạn đều thấy?

Đáp: Vì con người trong mắt của các loài nói trên do xương tạo nên, nên ở trong nước hay ở trên cạn đều không trở ngại, do đó đều thấy.

- Phần thứ chín: Nhân thi thiết trong Đối Pháp Đại Luận.

Tụng nói chung:

*Ngủ nghỉ - bạo ác và trạo cử,
Lắm lời nhiều lời và ngu độn,
Niệm tuệ mà phiền não lại tăng,
Không được lợi hay với thiền định.*

Hỏi: Vì sao ở thế gian lại có người ngủ nhiều?

Đáp: Nghĩa là có người thường gần gũi với kẻ ngủ nhiều, ham ngủ. Những người này đối với phương pháp sáng suốt thì lại không thích gần gũi rèn tập. Người đó chết rồi phải nói sao đây? Họ sẽ thành loài trần, rần, rông v.v..., là do nhân đó mà có sự việc như thế.

Hỏi: Vì sao lại có người ít ngủ nghỉ?

Đáp: Nghĩa là như có người đối với các pháp quang minh mà nghĩ tưởng sáng suốt, lại luôn gần gũi luyện tập, còn đối với các pháp hôn trầm ham ngủ thì không thích gần gũi luyện tập. Người đó chết rồi phải nói sao đây? Họ sẽ thành các bậc Tiên nhân, những vị xuất gia, các vị Trưởng giả..., hoặc là những người được sinh lên các cõi trời thuộc Sắc giới và Vô sắc giới. Do nhân đó mà có việc như thế.

Hỏi: Do đâu có người bạo ác?

Đáp: Như có người luôn quen thói sử dụng các binh khí, dao gậy... và đối xử tàn bạo với mọi người, nhưng lại không ưa thích gần gũi giao tế với người không thích bạo ác, không ưa sử dụng vũ khí, dao gậy. Kẻ đó chết rồi phải nói sao đây? Họ sẽ làm đồ tể giết mổ trâu, dê, kẻ làm nem chả, kẻ săn bắt, lưới câu, kẻ huấn luyện voi ngựa, kẻ chuyên lo việc gông cùm trói buộc kẻ khác, những kẻ chẳng coi luật pháp ra gì..., là do các nhân đó mà có việc như thế.

Hỏi: Do đâu có người không bạo ác?

Đáp: Nghĩa là như có người thường quen tánh không ưa sử dụng các loại binh khí, dao gậy và không đối xử tàn ác với mọi người, trái lại những việc tàn ác dữ dằn thì không thích gần gũi tập luyện. Người này chết rồi sẽ nói sao đây? Họ sẽ thành các bậc Tiên nhân, các vị xuất gia

và các Trưởng giả, hoặc là những người được sinh ở cõi trời Sắc và Vô sắc, là do nhân đó mà có việc như thế.

Hỏi: Do đâu có người bị trạo cử (lay động không yên)?

Đáp: Như có người thường có thói quen luôn bị quấy động mãi không yên (trạo cử) mà không thích gằn gũ rèn tập các thứ yên lặng, thôi dứt. Người đó chết rồi sẽ nói sao đây? Họ sẽ thành những kẻ ưa ca múa vui đùa, cười giỡn, hoặc sinh lên các cõi trời ở Dục giới, là do nhân đó nên có việc như thế.

Hỏi: Vì sao có người không bị trạo cử?

Đáp: Nghĩa là có người thường ưa gằn gũ luyện tập các sự việc vắng lặng, yên tĩnh, ngưng dứt... mà không thích gằn gũ sự náo động không yên... Người đó chết rồi sẽ nói sao đây? Họ sẽ thành các bậc Tiên nhân, những vị xuất gia, và các vị Trưởng giả, hoặc là những người được sinh ở cõi trời Sắc và Vô sắc, là do các nhân đó nên có việc như thế.

Hỏi: Vì sao ở đời lại có kẻ lảm lời nhiều tiếng?

Đáp: Nghĩa là như có người thường gằn gũ giao tế rèn tập với kẻ ba hoa nói nhiều, mà không chịu gằn gũ luyện tập với người điềm đạm, ít nói. Người này chết rồi sẽ nói sao đây? Họ sẽ thành loài hay kêu hót như anh vũ, vẹt két, cò vạc, le le đậu trên cây, trong lồng lưới, hay các loài chim đang bay mà hay kêu hót như yến, nhạn, là do nhân đó nên có các việc như thế.

Hỏi: Vì sao lại có người không lảm tiếng nhiều lời?

Đáp: Nghĩa là như có người thường có các thói quen hay gằn gũ với người điềm đạm ít nói, mà không ưa thích gằn gũ rèn luyện với kẻ ba hoa nói nhiều. Người đó chết rồi sẽ nói sao đây? Họ sẽ thành các bậc Tiên nhân, các vị xuất gia, Trưởng giả... và những người được sinh ở các cõi trời Sắc và Vô sắc, là do các nhân đó nên có các việc như thế.

Hỏi: Vì sao lại có kẻ ngu tối, đần độn?

Đáp: Nghĩa là như có người không thể nào gằn gũ rèn tập với kẻ đa văn hiểu học, không ưa thích việc dùng các thứ tiếng ở các địa phương khác mà diễn giảng giải thích nghĩa lý. Do các nhân đó nên có việc như thế.

Hỏi: Do đâu mà có người không ám độn?

Đáp: Nghĩa là như có người thường gằn gũ rèn luyện với những bậc đa văn, học giỏi mà không ưa gằn gũ giao tế với kẻ ít học ít nghe, lại thường dùng các thứ tiếng của nhiều địa phương khác mà giải thích các nghĩa lý. Người này chết rồi sẽ làm những người diễn giảng thuyết

pháp khéo léo nhất trong hàng Bà-la-môn hoặc trong hàng Sa-môn...
Do các nhân đó nên có việc như thế.

Lại nữa, nên biết những kẻ ít nói có hai loại: Đó là kẻ thấp hèn và bậc tôn quý.

Thế nào là kẻ thấp hèn ít nói? Nghĩa là như có người dù là nghèo hèn nhưng vì có trí nên luôn nương nhờ vào cha mẹ, sư trưởng có danh tiếng cao quý và các người trí thức khác, cho nên gọi là kẻ thấp hèn ít nói.

Thế nào là bậc tôn quý ít nói? Nghĩa là như người có bản tánh cao quý và lại có trí, thường hay nương nhờ vào cha mẹ, sư trưởng có danh tiếng cao sang và những bậc trí thức khác, cho nên gọi là người tôn quý ít nói.

Hỏi: Thế nào là người có hạnh mà không có tuệ?

Đáp: Nghĩa là như có người luôn luôn tìm học chánh pháp không hề nhàm chán. Nhưng đối với các nghĩa lý (lý thú) đường lối của pháp thì lại không chịu suy nghĩ tìm hiểu. Do các nhân đó mà có việc như thế.

Hỏi: Thế nào là người có tuệ mà không có hạnh?

Đáp: Nghĩa là như có người đối với nghĩa lý sâu xa của các pháp thì thường suy xét tìm hiểu kỹ lưỡng, nhưng đối với chánh pháp thì không tìm học nhiều, chỉ nghe học chút ít đã cho là đủ. Do các nhân đó nên có các việc như thế.

Hỏi: Do đâu ở đời có người không có tuệ mà cũng không có hạnh?

Đáp: Nghĩa là như có người không thường cầu học chánh pháp mà đối với nghĩa lý đường lối của các pháp cũng không hề tìm hiểu. Do các nhân đó nên có các việc như thế.

Hỏi: Do đâu ở đời có người có hạnh và tuệ đều đầy đủ?

Đáp: Nghĩa là như có người thường cầu học chánh pháp lại luôn luôn tìm hiểu quán xét nghĩa lý của các pháp. Do các nhân đó nên có các việc như thế.

Hỏi: Do đâu mà có thể giữ gìn được chánh pháp?

Đáp: Nghĩa là như có người thường xuyên nương dựa vào hành tướng của các pháp, đối với mười hai xứ của pháp mà khéo lãnh thọ, nhận biết giữ gìn. Do các nhân đó nên có các việc như thế.

Hỏi: Vì sao ở đời có người luôn lãng quên?

Đáp: Nghĩa là như có người đối với các pháp bất thiện thì luôn chứa nhóm tích tụ mà xoay chuyển, rèn tập gần gũi, luôn làm các hạnh xấu ác. Người này khi chết rồi thì bị đọa vào các đường dữ ở trong địa

ngục. Khi ở địa ngục đã hết kiếp rồi thì giả như mong muốn được làm người mà chung sống, và khi được làm người rồi thì có tuổi thọ rất ngắn ngủi và chết yếu. Khi ở cõi người chết đi rồi, nếu được sinh làm người thì có trí nhớ rất kém, thường không nhớ nhiều, nhớ lâu, mà luôn quên mất. Do các nhân đó nên có việc như thế.

Hỏi: Vì sao ở đời có người ghi nhớ lâu?

Đáp: Nghĩa là như có người đối với các pháp thiện luôn tích tụ chứa nhóm và hay chuyển đổi, luôn gần gũi tu tập, rộng làm các hạnh thiện. Người này khi chết rồi thì được sinh vào các cõi thiện, ở trên cung trời. Khi đời sống ở cõi trời đã hết, nếu muốn sinh vào cõi người để chung sống thì liền được làm người và tuổi thọ rất lâu dài. Khi ở cõi người chết rồi, thì được sinh trở lại làm người và có trí nhớ rất tốt, nhớ lâu, nhớ nhiều. Do các nhân đó nên có các việc như thế.

Hỏi: Vì sao ở đời có người bị phiền não quá sâu dày?

Đáp: Nghĩa là như có người nghĩ tưởng đến dục sân hại của họ, rồi do dục sân hại đi tìm sân hại dục mà gần gũi rèn luyện tu tạo..., ở trong chỗ phiền não sâu dày mà phó mặc cho nó xoay chuyển. Do nhân đó nên có việc như thế.

Hỏi: Vì sao ở đời có người không bị phiền não quá sâu dày?

Đáp: Nghĩa là như có người đối với nghĩ tưởng xuất ly không sân, không hại, và các nhân xuất ly không sân không hại, các tầm xuất ly không sân không hại..., luôn luôn gần gũi tu tập rèn luyện. Đối với các phiền não sâu dày không để nó xoay chuyển... do các nhân đó nên có việc như thế.

Hỏi: Do đâu mà ở đời có người không thành tựu nhanh chóng được hai pháp thiện thiền định và nhẫn nhục?

Đáp: Nghĩa là như có người đối với các nghĩa nhất định về hành tướng của các pháp mà không khéo léo lãnh thọ tuân hành. Do các nhân đó nên không thể nhanh chóng thành tựu hai pháp thiện thiền định và nhẫn nhục.

Hỏi: Nhân đâu mà có người thành tựu nhanh chóng hai pháp thiện thiền định và nhẫn nhục?

Đáp: Nghĩa là như có người đối với nghĩa quyết định về hành tướng của các pháp mà hay khéo léo lãnh thọ tuân hành. Do các nhân đó mà thành tựu nhanh chóng hai pháp thiện thiền định và nhẫn nhục.

- Phần thứ mười: Nhân thi thiết trong Đối Pháp Đại Luận (Phần 1)

Tụng nêu chung:

*Núi Tu-di - đất bằng nơi chốn, Núi nọ có nhiều
cây cỏ mọc, Nhiều cây và rất nhiều cành lá, Hoa
quả được mùa và tốt tươi.*

Hỏi: Vì sao trong tất cả núi non, thì núi chúa Tu-di lại to lớn, đẹp đẽ hơn hết?

Đáp: Khi thế giới mới thành lập thì núi Tu-di ấy có địa giới tốt hơn hết, chỗ ở đường đi tốt hơn, đẹp đẽ hơn hết, chu vi rộng hơn hết, mọi chốn hợp lại mà tạo nên núi này. Do nhân duyên này nên núi chúa Tu-di cao đẹp to lớn hơn hết.

Hỏi: Vì sao ở địa giới phương Bắc có nhiều cây cỏ nhất?

Đáp: Khi thế giới mới thành thì gió thổi vào mặt phía Bắc, nên địa giới ở đó tốt hơn hết, chỗ ở đường đi tốt hơn hết, đẹp đẽ đặc biệt hơn hết, gồm chung tất cả các nơi chốn. Thế nên ở phương Bắc có nhiều cỏ cây.

Hỏi: Vì sao ở trên mặt đất mà có chỗ thì đất cao, có nơi đất lại thấp?

Đáp: Ở trên mặt đất có một địa phương đất đai cao vọt, lại ít mưa, nếu nước rơi thấm xuống thì nó sẽ sụt xuống ở dưới thấp, nên đất ở đó thấp. Lại ở mặt đất này có một địa phương, dưới mặt đất đó có nhiều báu vật như sắt, đồng trắng, sáp trắng (chì, thiếc) sáp đen và vàng bạc v.v..., cùng các thứ cứng rắn khác nằm sâu trong đất. Tuy có trời mưa xối nước xuống nhưng chỉ phá phần dưới, nên đất ở đó cao lên. Vì các nhân ấy mà trên mặt đất có những chỗ đất cao hoặc thấp.

Hỏi: Vì sao trong số núi non có loại núi cao, có loại núi thấp?

Đáp: Nghĩa là khi thế giới này mới thành lập thì có gió thổi rất mạnh làm tung đất cát rồi gom lại thành đống cao lên. Nếu gió thổi nhẹ thì gom tụ ít đất, nên thành đống nhỏ, đó là các núi thấp. Và lại các nơi có núi cao vọt, gặp ít mưa và nước chảy xuống phá hủy các nơi thấp, cho nên núi ở đó thấp. Lại có những núi ở trong đó có nhiều báu vật như sắt, đồng trắng, sáp trắng, sáp đen, vàng bạc và các thứ cứng rắn khác nằm sâu trong đất, dưới núi. Tuy trời mưa xối nước xuống, nhưng đất ở đó không bị phá hủy nên núi đó cao. Do các nguyên nhân đó, nên các chỗ trên mặt đất có núi cao, núi thấp.

